

Streik!

**Forberedelser og
gjennomføring**

Tariffområde KS

1. Innledning

Dersom partene ikke kommer til enighet i forhandlinger om opprettelse av ny eller revisjon av gjeldende hovedtariffavtale, vil det ved forhandlingsbrudd gå ut varsel om konflikt og hovedsammenslutningene kan ta ut medlemmene i streik (arbeidsnedleggelse/ arbeidsstans). Arbeidsnedleggelsen kan være hel (total streik) eller delvis (punktstreik). På samme måte kan arbeidsgiver iverksette lockout (arbeidsstengning) i en konfliktsituasjon. Det er Arbeidstvistloven som stiller opp de regler som gjelder for arbeidskamp (streik og lockout).

Det er LO Kommune som forhandlingssammenslutning som gjennomfører hovedtariffavtaleforhandlinger i samsvar med avtalen om forhandlingsordningen (Hovedavtalens kap. A, § 4-2). Det er Skolenes landsforbund som på vegne av sine medlemmer inngår hovedtariffavtalen. Skolenes landsforbund har plass i forhandlingsutvalget i LO Kommune, som i praksis gjennomfører forhandlinger og evt. mekling. Framgangsmåten går fram av § 4-4:

” Ved sentrale forhandlinger, megling og/eller nemndsbehandling representeres den enkelte medlemsorganisasjon av sin forhandlingssammenslutning.

Ved avslutning av forhandlinger eller megling skal forhandlingssammenslutningens delegasjon på vegne av alle de arbeidstakerorganisasjoner som er bundet av medlemskap eller samarbeidsavtale med sammenslutning, enten anbefale eller forkaste tilbud. Den enkelte arbeidstakerorganisasjon forpliktes av forhandlingssammenslutningen mht. krav og anbefalt forhandlings- eller meklingsforslag inntil svarfristens utløp, men ikke ut over 14 dager. Deretter representeres den enkelte arbeidstakerorganisasjon ikke av forhandlingssammenslutningen.

Ved forhandlingssammenslutningens forkastelse av forhandlingsforslag skal forhandlingssammenslutningen varsle kollektiv plassoppsigelse og ta ansvar for megling,

Ved forhandlingssammenslutningens forkastelse av meklingsforslag skal forhandlingssammenslutningen tilsvarende ta ansvaret for eventuell plassfratredelse.

Ved forhandlingssammenslutningens anbefaling av forhandlings-/meklingsforslag kan ikke den enkelte medlemsorganisasjon/organisasjon med forpliktende samarbeidsavtale iverksette arbeidskamp før etter svarfristens utløp, men ikke over 14 dager.

Streik varsles/iverksettes når det ikke oppnås forhandlingsløsning/når forhandlingssammenslutningen forkaster meklingsforslag.

Det kan også tenkes at forhandlingssammenslutningen anbefaler et meklingsforslag, men forbundet vedtar å ikke akseptere. Det er i alle tilfeller forbundet som iverksetter streiken.

Det er forbundsstyret som behandler tariffoppgjøret, og som eventuelt vedtar en streik (normalt etter uravstemning) og hvordan den skal gjennomføres. Dette i samsvar med forbundets og LOs vedtekter.

Før en eventuell streik er et faktum, vil Riksmeklingsmannen kreve at det blir igangsatt mekling. Med de frister for mekling som er fastsatt i arbeidstvistloven, vil en eventuell streik først kunne tre i kraft i siste halvdel av mai. Forberedelsene til en streik vil imidlertid starte opp umiddelbart etter forhandlingsbrudd og at varsel om konflikt er gitt. Dette er viktig for at streiken skal være effektiv fra første dag av. Det opprettes streikekomiteer sentralt, regionalt og lokalt (vedtektenes § 15).

I Hovedavtalen med KS er det i del A, § 5 inntatt nærmere regler om partenes håndtering av en streikesituasjon, bl.a. frister for varsel om hvem som tas ut i streik, og hvem som ikke kan tas ut i streik. Selve streikeuttaket håndteres selvfølgelig i nært samarbeid med andre berørte forbund, samtidig som det forsøkes koordinert med andre hovedsammenslutninger som skal ut i streik samtidig.

Dersom vi kommer i konflikt med arbeidsgiver, er alle medlemmene Skolenes landsforbund har på tariffområdet omfattet av konflikten. Medlemmene som ikke er tatt ut i streik vil imidlertid ikke merke så mye til situasjonen, men viktig er det at alle tillitsvalgte bryter all kontakt med arbeidsgiver når det gjelder saker som behandles etter Hovedavtalen og Hovedtariffavtalen. Vær imidlertid oppmerksom på at ikke-streikende normalt deltar som vanlig i råd/utvalg og lignende fora hvor representantene er/kan være oppnevnt av fagforeningene, men i funksjonen ikke er tillitsvalgte for organisasjonens medlemmer.

Dette streikeheftet er utarbeidet på grunnlag av de regler som gjelder i lov-, avtale- og regelverk og de erfaringer vi har høstet tidligere.

2. Gangen i tariffoppgjøret

Tariffoppgjørene i offentlig sektor avsluttes som regel natt til 1. mai. Blir partene enige, sendes forhandlingsresultatet ut til uravstemning. Ender forhandlingene i et brudd, overtar Riksmeklingsmannen. Meklingen følger reglene i arbeidstvistlovens kap. 3 og i kommunal sektor gjøres normalt gjeldende de samme frister som gjelder i statlig sektor i h.h.t. tjenestetvistlovens §§ 14 og 17. Samordningen er hjemlet i arbeidstvistlovens § 29. Meklingen skal da starte opp innen 14 dager etter forhandlingsbruddet og avsluttes tidligst 14 dager etter at meklingen er påbegynt. Senest 1 uke etter at krav om avslutning er fremsatt, må meklingen avsluttes.

Hvis meklingen ikke fører fram til enighet, er streik et faktum. Reglene om mekling i tjenestetvistloven innebærer at den tidligst kan igangsettes i siste halvdel av mai. I de tilfeller der enkeltforbund iverksetter streik der forhandlingssammenslutningen har anbefalt meklingsforslaget, er tidligste iverksettingstidspunkt ytterligere 14 dager senere.

Partene kan måtte møte i mekling også mens streiken pågår. Riksmeklingsmannen kan når som helst kreve at partene møter til fortsatt mekling, jf. § 38 i arbeidstvistloven. Riksmeklingsmannen *skal* innkalle partene på nytt og oppfordre dem til nye forhandlinger, hvis det er gått 1 måned etter at meklingen ble brutt og tvisten ennå ikke er løst.

3. Hvilke forskjellige typer streik har vi?

Ved arbeidsnedleggelse (streik) forstår vi en hel eller delvis arbeidsstans som tjenestemenn etter avtale eller i forståelse med hverandre iverksetter for å tvinge frem en løsning av en tvist mellom arbeidsgiver(sammenslutning) og en forhandlingssammenslutning/forbund

Rettsvirkningen av en lovlig arbeidsnedleggelse (streik) i en tariffkonflikt vil for det enkelte medlem være at arbeidsforholdet (arbeidsavtalen) suspenderes, dvs settes ut av kraft den tiden konflikten varer. I arbeidsrettslig språk uttrykkes dette som oftest slik; ”Lovlig arbeidskamp må betraktes som en suspensjon av arbeidsforholdet, hvor partene *midlertidig* er løst fra sine plikter. Arbeidstakerne har ikke arbeidsplikt, og arbeidsgiverne har ikke plikt til å yte lønn mv.”

Det er forbundstyret i Skolenes landsforbund som avgjør hvordan en streik skal gjennomføres (total streik eller punktstreik).

Total streik innebærer at Skolenes landsforbund tar ut samtlige medlemmer i tariffområdet i streik.

Punktstreik innebærer at Skolenes landsforbund tar ut en del av medlemmene i streik, og at de streiker på vegne av alle. Dette er den vanlige formen for streik i offentlig sektor.

Lockout er arbeidsgivers kampmiddel. Lockout innebærer at arbeidsgiversiden går til arbeidsoppsigelse/arbeidsstengning for hele eller nærmere avgrensede deler av den organiserte arbeidsstokken som omfattes av konflikten. Ved lockout gjelder bl.a. de samme varslingsfrister på tilsvarende måte som når en arbeidstakerorganisasjon iverksetter streik.

Selv om ikke sympatiaksjoner/-streik og politisk streik/demonstrasjonsstreik/demonstrasjonsaksjoner vil være aktuelt som konfliktmiddel ved tarifforhandlinger, redegjør vi for oversiktens skyld likevel for disse nedenfor.

Sympatiaksjoner/-streik er aksjoner som blir satt i verk til støtte for streikende i en annen virksomhet. Hovedavtalen i KS, § 5-2, har i seg regler om hvordan slike aksjoner skal håndteres, bl.a. i forhold til varslingsfrister. Før en sympatiaksjon blir satt i verk, må det ha vært ført forhandlinger om vilkårene mellom forhandlingssammenslutningen/ det berørte forbund og KS.

Politisk streik/demonstrasjonsstreik/demonstrasjonsaksjoner er verken lov- eller tariffregulert. Det er derfor ikke en formell forhandlings- eller varslingsplikt ved slike aksjoner, men det er likevel ansett å være korrekt fremgangsmåte å varsle arbeidsgiver i rimelig tid om grunnen, omfanget og varigheten av slike aksjoner. Det er Arbeidsrettens domspraksis som er førende for hvordan en slik streik håndteres mellom partene, likeså hvilke vilkår som må være til stede for at en slik streik skal være lovlig. Slike streikeaksjoner vil være kortvarige.

4. Generelt om streikeuttaket

I del A § 5-1-1 i Hovedavtalen i KS er det tatt inn regler om varsling av plassoppsigelse.

Minst 14 dager før en eventuell streik/lockout igangsettes, forplikter partene seg til å sende varsel om hvilke områder/etater oppsigelsene gjelder for og det omtrentlige antallet som skal tas ut.

Sei nest 4 dager før plassfratredelsen, skal partene levere navnelister over de arbeidstakerne det er aktuelt å ta ut.

Varsling av hvilke områder som tas ut ved opptrapping og levering av navnelister må gjøres 4 dager før opptrapping iverksettes.

Forbundet og fylkeslagene/klubbene samarbeider om å utarbeide lister over de medlemmer som skal tas ut i streik. Blant annet må det sjekkes ut hvem som er fritatt for å betale kontingent, og det må sørges for en ajourført oversikt over nyinnmeldte og utmeldte pr. dato for forhandlingsbruddet (vanligvis 30. april). Det er viktig å sjekke ut mot forbundets vedtekter, for eksempel regler for medlemskapets opphør, samt hvem som har krav på streikestøtte.

Hensikten med streik er å ramme arbeidsgiver direkte, men en streik i offentlig sektor vil også ramme tredje part (samfunnet/brukerne). De samfunnsmessige konsekvenser av en streik, og omtalen av disse i media, vil påvirke og presse arbeidsgiver.

Det er arbeidsutvalget, etter fullmakt fra forbundsstyret, som bestemmer hvilke arbeidsplasser og hvilke personer som skal tas ut. Dette skjer i nært samarbeid med andre berørte forbund, som igjen foretar nødvendige avklaringer med underliggende organisasjonsledd. Forbundene har ansvar for å varsle sine lokale organisasjonsledd om hvem som er tatt ut i streik.

For å få best mulig virkning av streiken er det viktig med samordning mellom forbundene i LO Kommune og med øvrige forhandlingssammenslutninger og deres forbund/foreninger, både med hensyn til førsteuttaket og med tanke på en eventuell opptrapping/utvidelse av streiken.

5. Hvem omfattes av streiken – hvem omfattes ikke?

Prosedyre for å komme fram til hvem som eventuelt skal unntas fra streik er tatt inn i Hovedavtalens del A, § 5-1-2.

Normalt unntas virksomhetens øverste leder. I kommunesektoren vil det si rådmann/fylkesrådmann. Unntak vedrørende andre tjenestemenn behandles av forbundet sentralt.

6. Dispensasjoner under streik

Etter at navnelister er levert/streik er trådt i kraft kan det bli aktuelt med hel eller delvis dispensasjon fra streiken for enkelte arbeidstakere, for å beskytte sikkerhet og helse, særlig når det er fare for skade på mennesker eller dyr, eller betydelig materiell skade, jf. § 5-1-2 a) i Hovedavtalen i KS. Slike dispensasjoner skal også forelegges forbundet sentralt.

Denne type dispensasjonssøknader skal fremmes av lokal arbeidsgiver overfor tillitsvalgte som avklarer søknaden med forbundet sentralt. Det er viktig å være oppmerksom på at de ulike forbundene har selvstendig rett til å avgjøre slike søknader for egne medlemmer, og at resultatet kan bli forskjellig for medlemmer av forskjellige forbund.

7. Streikestønnad

1. Streikestønнадens størrelse fastsettes av forbundsstyret i Skolenes landsforbund. For tariffoppgjøret i 2008 er innstillingen til forbundsstyrets vedtak som følger:
  - a. Skolenes landsforbund står ansvarlig for de utgifter streiken medfører i forhold til de medlemmer som tas ut i streik. Skolenes landsforbund tar om nødvendig opp lån til foreløpig dekning av utgiftene, med mindre annet blir bestemt. Skolenes landsforbund tegner om nødvendig forsikringer slik at medlemmene har en tilsvarende sikring som i tilsetningsforholdet, med mindre annet blir vedtatt.
  - b. Utgiftene dekkes ved bruk av kampfondet og om nødvendig ved innkreving av ekstrakontingent fra medlemmene.
  - c. Ved **svært omfattende eller total konflikt** utbetales streikebidrag som fastsettes av Forbundsstyret.

Ved en konflikt med **punktmarkeringer** (se pkt. 3, side 3) utbetales tilnærmet nettolønn som streikebidrag. (netto lønn ekskl. overtidstillegg og andre variable tillegg.)

Utbetaling av streikebidrag skjer med virkning fra første dag.
  - d. Forbundsstyret utreder hvordan streikebidraget ved punktaksjoner skal beregnes/fastsettes og hvordan en praktisk kan organisere utbetaling av streikebidrag.
  - e. Det er en forutsetning for utbetaling av streikebidrag at streikende er aktive og utfører de aktiviteter som streikekomiteen/SL tildeler.
2. Streikende medlemmer og deres tillitsvalgte vil få nærmere beskjed fra forbundet om streikestønнадens størrelse, tidspunktet for utbetaling, hvor utbetaling skal foregå samt på hvilken måte.

3. Det utarbeides lister over de medlemmer som er tatt ut i streik, se omtale i kapittel 4. Disse listene danner grunnlaget for utbetaling av streikestønad.
4. Streikestønad er ikke skattepliktig inntekt.
5. Dersom arbeidsgiver iverksetter lockout, vil medlemmer som rammes ha rett på samme støtte som under streik.
6. Arbeidstakere som blir permittert som følge av streik i samme virksomhet og får sin lønn påvirket av konfliktårsaken, har ikke krav på arbeidsledighetstrygd. Medlemmer som rammes på slikt vis vil få streikestønad på lik linje med de streikende.
7. Dersom det er behov for det, kan landsmøtet, landsstyret eller forbundsstyret vedta tidsbegrenset ekstrakontingent for å sikre fortsatt kampberedskap, for eksempel i en situasjon der forbundet har hatt eller forventes å ha store kostnader til streikestønad. Jf. vedtektenes § 12 nr. 2.

8. Streikekomiteer – streikevakter

I forkant av en mulig streik er det omfattende forberedelser som må til. Det å organisere streikekomiteer og streikevakter er noe av det som må gjøres.

- a. Forbundets administrasjon er den daglige streikeledelsen etter fullmakt fra forbundsstyret. I dette ligger bla. kontakt med underliggende organisasjonsledd, regionale og lokale streikekomiteer, samt samordning av aktivitetene med forhandlingssammenslutningen/andre berørte forbund.
- b. Det opprettes regionale (fylkesvise) og lokale streikekomiteer innenfor de områder som skal ut i streik, straks etter at det foreligger varsel om hvilke virksomheter/deler av virksomheter som er tatt ut i streik. Slikt varsel skal leveres arbeidsgiver og meklingsmann minst 14 dager før streik er varslet igangsatt. Fylkesstyret har ansvaret for opprettelse av fylkeskomiteen og de lokale komiteene. Fylkesstyret øver den kontroll som er nødvendig under arbeidsstansen (Vedtektenes § 15).

Eksempler på arbeidsoppgaver for de lokale streikekomiteer er gjengitt i punkt 5 i retningslinjer for streikeberedskap i fylkene, som følger som vedlegg.

Streikevakter

Det skal organiseres streikevaktordninger ved alle arbeidsplasser som er i streik. Streikevaktens viktigste oppgave er å synliggjøre at innenfor dørene er det en arbeidsplass der det gjennomføres en lovlig arbeidskamp for medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår. Streikevaktene skal derfor være lett identifiserbare ved bruk av armbind, plakater, stands, etc. De skal ha materiell som redegjør for hvorfor Skolenes landsforbund er i streik.

Streikevaktene skal til enhver tid oppholde seg utenfor arbeidsplassen, og ikke gå inn på området uten etter avtale med arbeidsgiver, og da kun for å kontrollere at streikebryteri ikke finner sted.

Streikevaktene skal påse at de streikende medlemmers arbeid ikke blir utført av andre, men har ikke anledning til å hindre medlemmer som ikke er tatt ut i streik eller andre arbeidstakere (andre organisasjoners medlemmer eller uorganiserte) i å komme inn på arbeidsplassen for å utføre sitt ordinære arbeid. De skal heller ikke fysisk prøve å hindre personer som en antar vil kunne utføre streikerammet arbeid, å komme inn på arbeidsplassen.

Se vedlegg: eksempel på instruks for streikevakter.

NB! Representanter i streikekomiteen og utpekte streikevakter som det ikke er varslet streikeuttak for, vil ikke få permisjon etter Hovedavtalen for å utføre disse vervene.

9. Opptreden under streik – streikebryteri

De som er tatt ut i streik, legger ned arbeidet og forlater sine arbeidsplasser på det tidspunkt Skolenes landsforbund har kunngjort at streiken skal starte. Det gis ingen råd i yrkesfaglig sammenheng og det utføres heller ikke privat noen form for arbeid som hører til stillingene som er fratrudd. Dersom arbeidsgiver krever det, leveres nøklene til arbeidsplassen. Arbeidsplassen forlattes i den stand den vanligvis forlattes ved arbeidsdagens slutt.

Generelt kan en si at alle funksjoner som er beskrevet i stillingsinstruks eller lignende for de streikende medlemmer, er blokkert/streikerammet. Streikerammet arbeid er arbeid som skulle vært utført av en arbeidstaker som er tatt ut i streik. Så lenge konflikten pågår, kan ikke de ikke-streikende administrere eller utføre arbeid i stilling som er konfliktrammet/blokkert. Omdisponeringer eller overtid med tanke på å redusere virkningene av konflikten skal ikke finne sted.

Dersom overordnet er tatt ut i streik skal ikke andre tilsatte utføre noen av de funksjonene som den overordnede skulle ha gjort, men kun de oppgaver som tilligger egen stilling.

De streikende medlemmer tar kun i mot instruksjoner fra Skolenes landsforbund og streikekomiteen så lenge konflikten varer. Medlemmer henvender seg til streikekomiteen, som igjen kan ta opp spørsmål med forbundet.

I forkant av streiken arbeides det som vanlig, dvs. at det ikke skal gjøres forberedelser for å forhindre skader, med mindre det er tale om skade som kan berøre liv og helse.

Streikebryteri

Alle (også uorganiserte) som forsøker å utføre arbeid som ellers gjøres av medlemmer som er i streik oppfattes som streikebrytere (unntatt de som er unntatt etter Hovedavtalens § 5-1-2).

Dersom man blir kjent med slike situasjoner, må det straks tas kontakt med streikekomiteen og forbundet.

Forhold som karakteriseres som streikebryteri er vanskelig å konkretisere på forhånd. Hver situasjon må vurderes for seg. Dersom streikevaktene er i tvil, må streikekomiteen kontaktes.

Vi minner om at ved punktstreik kan også de organisasjoner som ikke har medlemmer i streik på dette arbeidsstedet, likevel være i konflikt med arbeidsgiver. Som følge av at "alle" er i konflikt, begrenses kommunikasjonen mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte under en streik til kun å omfatte forhold vedrørende avvikling av streiken. Alle andre møter med arbeidsgiver utsettes til etter at streiken er over. Tillitsvalgte fra andre organisasjoner bør henstilles til å innta samme holdning. Arrangeres likevel møter, deltar ikke tillitsvalgte fra Skolenes landsforbund.

10. Avblåsing av streiken

Streiken kan avblåses ved at forbundsstyret likevel finner å kunne akseptere meklingsmannens forslag. Melding sendes da meklingsmannen, som innkaller partene for å opprette tariffavtale, jf. arbeidstvistlovens § 37.

Partene kan også be om ny mekling der det kan framkomme løsningsforslag som blir tatt til følge av partene.

Når en konflikt har vart i en måned skal meklingsmannen innkalle partene til fornyet mekling. Her kan også framkomme akseptable løsningsforslag som kan føre til at partene finner å kunne avblåse konflikten.

Regjeringen kan gripe inn med forslag om tvungen lønnsnemnd. Dette gjøres ved at regjeringen legger fram et eget lovforslag som vedtas av Stortinget. Samtidig som det blir fattet vedtak om tvungen lønnsnemnd, vil det bli nedlagt forbud mot arbeidsstans og arbeidsstengning. Streiken kan pågå fram til vedtak er fattet. Rikslønnsnemnda vil ved en kjennelse avgjøre hva som skal bli den nye hovedtariffavtalen.

Partene kan i fellesskap bringe tvisten inn for Rikslønnsnemnda – såkalt frivillig lønnsnemnd. Arbeidsnedleggelse eller arbeidsstengning må avsluttes når partene har besluttet at tvisten skal gå til frivillig lønnsnemnd.

Når streiken er meldt avsluttet plikter medlemmene å gjenoppta arbeidet så snart som mulig.

11. Informasjon - kommunikasjon

Spesielt ved en konfliktsituasjon, men også under forhandlinger og mekling, er det viktig å nå ut til berørte medlemmer så raskt som mulig. Skolenes landsforbund er helt avhengig av at fylkeslag, foreninger, klubber og de lokale og regionale streikekomiteer videreformidler informasjonen de mottar.

I det følgende tar vi for oss bruken av ulike informasjonskilder, både i forhold til hvor det er mulig å hente informasjon fra og på hvilken måte man kan legge opp informasjonsarbeidet lokalt.

Forbundsstyret har vedtatt at følgende informasjonskanaler tas i bruk i en mulig konfliktsituasjon:

I Skolen vil som tidligere ha et opplegg som bygger på forhåndsomtale, bakgrunnsstoff, krav og forhandlingsresultat, utviklet i samspill mellom forbundet og redaksjonen.

skoleneslandsforbund.no vil selvfølgelig bli brukt som den raske og effektive informasjonskanalen det er. I tillegg vil kravene og forhandlings-/meklingsresultatet bli lagt ut i sin helhet.

Løpesedler vil bli lagt ut på skoleneslandsforbund.no. Det varsles på forhånd når og hvor den kan hentes ned.

e-post, telefon, faks, SMS og M-info pr. post vil tas i bruk. Det er derfor viktig at lokale og regionale streikekomiteer sine (oppdaterte) e-postadresser og telefon-/faksnumre blir meldt inn til forbundets administrasjon.

Streikende medlemmer, tillitsvalgte, streikevakter og streikekomiteene kan i en streikesituasjon være utestengt fra arbeidsplassen og dermed forhindret fra å benytte kontor- og informasjonstekniske hjelpemidler der. I forberedelsesfasen før en eventuell streik vil dette være forhold det er nødvendig å finne andre løsninger på, slik at det blir mulig å nå ut med informasjon gjennom tradisjonelle kanaler som post, telefon, telefaks og e-post.

Lederen/arbeidsgivers representant vil ofte – ut fra et ønske om å opptre korrekt i sitt forhold til de streikende – ønske å komme i dialog med de tillitsvalgte om praktiske forhold. Tilsvarende ønske kan de tillitsvalgte ha. Det er derfor fornuftig at de **tillitsvalgte og arbeidsgivers representant(er)** setter seg sammen og gjennomgår de praktiske sider ved å iverksette en streik.

Det anbefales også å ta initiativ til et møte med de **tillitsvalgte i andre organisasjoner i virksomheten** i forkant av en eventuell streik, enten de skal ut i streik samtidig eller ikke. I et slikt møte vil det være viktig å oppnå forståelse for hvordan det forventes at medlemmer i de andre organisasjonene skal opptre under streiken, bl.a. i forhold til streikebryteri. De andre organisasjonene bør oppfordres til å informere om og forklare situasjonen for sine medlemmer. Ved punktstreik kan det være slik at selv om alle hovedsammenslutningene er i konflikt, kan streikeuttaket være forskjellig med hensyn til bl.a. virksomheter og geografi. Da er det viktig å ha felles forståelse for at noen streiker på vegne av alle.

Det er også nødvendig å informere **ansatte som ikke er i streik**, enten de er egne medlemmer som ikke er tatt ut eller det er uorganiserte. Det skal informeres om bakgrunnen for streiken, hvilke enheter som berøres, når streiken blir iverksatt, om hva som er å forstå som streikebryteri og hvordan det forventes at ikke-streikende kollegaer skal forholde seg under streiken. Slik informasjon gis før streiken bryter ut og på en slik måte at det kan forventes støtte fra øvrige ansatte.

Underveis i streiken er det viktig at det jevnlig arrangeres **medlemsmøter og –samlinger**, for å oppdatere de streikende om hva som skjer, ta opp eventuelle uforutsette problemer og spørsmål, i tillegg til at det er viktig å pleie streikeviljen og kampånden. Det er møteplikt for alle på slike møter. Møteplikten begrunnes i at de streikende mottar streikestøtte (se også pkt. 7 – 1 e). Husk også på de medlemmene i virksomheten som eventuelt ikke er tatt ut i streik. Disse bør også holdes orientert underveis i streiken.

Når **streiken avblåses** er det viktig å informere medlemmene om hvorfor. Umiddelbart etter at streiken er avsluttet, må det holdes et medlemsmøte, hvor det bl.a. gis informasjon om resultatet. Slik informasjon bør også gis skriftlig til medlemmene. Et oppsummeringsmøte etter ca 1 måneds tid er også å anbefale.

I enhver konflikt er kampen om opinionen svært viktig. Det er først og fremst forbundets ledelse som er ansvarlig for å gi generell orientering til **pressen** om streiken. Likeså er det fylkesstyret som har ansvaret for den generelle orienteringen til pressen lokalt/regionalt. Lokale streikekomiteer og streikevakter kan likevel bli kontaktet fordi media ønsker et ”situasjonsbilde”. For å være føre var kan det være lurt å oppnevne en pressekontakt i foreningen/avdelingen/streikekomiteen. Bruk gjerne pressemeldinger og annen informasjon fra forbundet som bakgrunn i kontakt med pressen. Hvis ingen vil påta seg dette vervet eller det på annen måte føles ukomfortabelt å svare på spørsmål fra pressen, kan man henvise til forbundet.

Noen sannsynlige spørsmål fra en journalist kan være:

- Hvordan vil publikum merke streiken
- Hvor mange er i streik/hvilke grupper
- Hva er streikegrunnlaget/hvorfor er det streik
- Hvor lenge vil streiken vare/hva skjer mellom partene
- Blir det gitt dispensasjoner slik at ”svake” grupper ikke rammes

Det er viktig å formidle at vi med streikeuttaket vil ramme arbeidsgiver, men at det ikke er til å unngå at det går utover tredjepart. En streik i offentlig sektor vil alltid ramme publikum i større eller mindre grad.

12. Spesielle forhold for streikende

I dette punktet tas opp spesielle forhold i forbindelse med arbeidstakere som omfattes av streik, som forstås slik enten etter lov, avtale eller sedvane.

Lønn. Medlem som skal ut i streik har rett på å få utbetalt opptjent lønn før streiken.

Andre ytelser. Alle ytelser fra arbeidsgiver som er hjemlet i tariffavtalen, eller i den personlige arbeidsavtalen bortfaller under streik.

Forsikringsytelser etter hovedtariffavtalens fellesbestemmelser trer ut av kraft for de som er i streik. Skolenes landsforbund tegner ved behov derfor tilsvarende forsikringer for disse i den tiden de er i streik.

Medlemskap i Statens Pensjonskasse (skoleverket) består også under streik, så også når det gjelder opptjening av pensjongivende tjenestetid. Streikende som har medlemskap KLP kan meldes ut av pensjonsordningen så lenge streiken varer.

Tjenestereiser, kurs og lignende. Det er viktig at forbundskontoret får melding om medlemmer som skal på tjenestereiser, kurs og lignende i arbeidsgivers regi eller som er betalt av arbeidsgiver på det tidspunkt konflikt er tenkt iverksatt. Dette for å få en avklaring av hvorvidt oppdraget skal fullføres eller avbrytes.

Allerede planlagte tjenestereiser, kurs og lignende som ikke er påbegynt, kan ikke gjennomføres.

Ferie. Dersom ferie er fastsatt og avtalt med arbeidsgiver før plassene blir sagt opp, kan denne avvikles på vanlig måte med feriegodtgjørelse etter gjeldende regler. Det samme gjelder de som er på ferie når streiken starter. Dersom ferie ikke er fastsatt før plassoppsigelsen har en ikke krav på å få avvikle denne så lenge streiken pågår.

Sykmeldte med legeerklæring/sykmelding. Medlemmer som er sykmeldte før streiken iverksettes og tilhører en streikende gruppe, får lønn under sykdom i samsvar med reglene i hovedtariffavtalens fellesbestemmelser.

De som blir sykmeldt etter at streiken er iverksatt og som selv er tatt ut i streik, har ikke krav på lønn under sykdom. Disse vil i stedet få streikestønad.

De som benytter egenmelding skal tas ut i streik på vanlig måte.

Permisjoner med hel eller delvis lønn som er iverksatt eller er innvilget før streiken er påbegynt, omfattes ikke av streiken så lenge permisjonen varer. Dette gjelder for eksempel svangerskaps-, omsorgs- eller studiepermisjon, militærtjeneste m.v.

Ellers har ingen rett til permisjon med lønn etter tariffavtaler så lenge vedkommende er omfattet av streik.

Medlemmer på arbeidsmarkedstiltak, praksisplass, spesielle attføringstiltak.

Medlemmer på arbeidsmarkedstiltak skal som hovedregel ikke tas ut i streik, fordi de formelt ikke er tilsatt i virksomheten.

For personer som er på praksisplass og spesielle attføringstiltak har aetat hele arbeidsgiveransvaret. Medlemmer som er på sånne tiltak skal heller ikke tas ut i streik. Forholdene blir straks mer uklare når man ser på de forskjellige ordningene innenfor lønnstilskudd. Det kan gis lønnstilskudd til ordinære og yrkeshemmede arbeidstakere. Sats og varighet på tilskuddene kan variere fra 40% og oppover til 100% dekning av lønn og sosiale utgifter. Hvis en arbeidsgiver får 100% dekning av utgiftene, er det aetat som har det fulle arbeidsgiveransvar. Ved delfinansiering mellom aetat og arbeidsgiver er arbeidsgiveransvaret delt, og da kan det være grunnlag for at medlemmer kan tas ut i streik.

I alle tvilstilfeller må det sjekkes hvem som har arbeidsgiveransvaret, for eksempel hvem som kunngjorde stillingen, og hvem som har utferdiget arbeidsavtalen.

13. Avslutning

Dette informasjonsskrivet gir selvsagt ikke uttømmende svar på de mange spørsmål som dukker opp i forbindelse med en streik. Dess bedre forberedelsene er, dess større mulighet vil det likevel være for å takle problemer som oppstår underveis. Det er derfor viktig at lokale tillitsvalgte setter seg godt inn i heftet og gjennom sine respektive styrer tar opp spørsmålene til grundig behandling.

Det vil kunne oppstå spørsmål som en ikke kan finne svar på i lover, avtaler eller tidligere praksis. Slike spørsmål må tas opp og løses i hvert enkelt tilfelle, enten lokalt eller ved at saken bringes inn for de sentrale organisasjonsledd.

Vedlegg:

Retningslinjer for streikeberedskap i fylkene

Vedtatt av forbundsstyret i Skolenes landsforbund

1. Fylkesstyret har det overordnede ansvaret for gjennomføring av en streik innen sitt fylke.
2. Fylkesstyret sørger for at det etableres en felles streikekomitè i hvert fylke.
3. Fylkeskomiteen skal koordinere samarbeidet mellom streikende grupper fra forskjellige arbeidsplasser lokalt, formidle informasjon og være rådgiver for de lokale streikekomiteer.

4. Fylkeskomiteen rådgir og bistår i arbeidet med å opprette lokal streikekomitè på berørte arbeidsplasser. (Innenfor myndighetsområdet til lokal arbeidsgiver).
5. Fylkesstyret sender melding til forbundet om representasjon i de lokale streikekomiteene.
6. Den lokale streikekomiteen har bl.a. følgende oppgaver:
  - Informere arbeidsgiver om hvilke steder det vil bli satt opp streikevakter.
  - Sette opp instruks for streikevakter. Se eksempel på instruks nedenfor.
  - Sette opp streikevaktliste med minst 2 streikevakter på hver post. Reserve må settes slik at det hele tiden er flere enn en streikevakt på hvert sted. Dersom man ikke kan møte fram til streikevakt må det meldes fra til streikekomiteens leder.
  - Ha nær kontakt med streikevaktene slik at uforutsette situasjoner og problemer kan tas opp i streikekomiteen umiddelbart.
  - Ha nær kontakt med ansvarlige i lokale organisasjonsledd i andre hovedsammenslutninger/forbund som har medlemmer i streik i virksomheten.
  - Opprette et streikekontor hvor medlemmer i streik og andre kan henvende seg med spørsmål og lignende. Streikende kan ikke regne med å disponere kontor på arbeidsplassen.
  - Arrangere streikemøter for medlemmene.
7. Fylkeslaget er ansvarlig for at streikemateriell er tilgjengelig.

Fylkesstyret har en stor oppgave i å skape eierforhold og entusiasme til streiken. Mange vil synes det er greit å streike, men de føler at utadrettet virksomhet er vanskelig. Det å dele ut løpesedler er en ting, å diskutere med publikum noe langt mer krevende. Selvfølgelig vil det fra sentralt hold gå ut informasjon om streikegrunnlaget, men fylkeslederen vil være den nærmeste når streiken først er i gang.

Eksempel på instruks for streikevakter

Streikevakter skal oppholde seg i umiddelbar nærhet av inngangen(e) til arbeidslokalene. Streikevaktens oppgaver er:

- a) Å orientere publikum og andre om årsaken til den pågående konflikt, hvem som er i streik og konsekvensene av det samlede streikeuttaket.
- b) Å gjøre arbeidstakere med stillinger som omfattes av streiken og som likevel forsøker å komme inn i lokalene, oppmerksom på at de går inn i lokalene uten at det er gitt dispensasjon fra streikeplikten for den stilling de innehar. Streikevaktene må søke å holde seg orientert om de dispensasjonene som er gitt. Streikevakter skal ikke med makt søke å hindre at folk uten lovlig grunn kommer inn på arbeidsplassen, men nøye seg med å notere navn på dem det gjelder.
- c) Streikevaktene skal rette seg etter anvisninger fra politiet og ellers opptre på en slik måte at de unngår å bli innblandet i uroligheter.
- d) Streikevaktene skal ikke besvare henvendelser fra pressen, men henvise til de lokale streikekomiteene.
- e) Streikevaktene skal bære armbind eller på annen måte vise at de utfører arbeid som streikevakt.

